

TELLINGER AV HEKKENDE SJØFUGL I TELEMAR I 2015

Av Rune Solvang

Figur 1. Fiskemåke har vist en klar tilbakegang i reservatene. Foto: Rune Solvang.

Det ble gjennomført tellinger av hekkende sjøfugl i 27 sjøfuglreservater i Telemark for 41. året på rad (1974-2015). Dette er den lengste tidsserien i overvåkingen av sjøfugl langs Skagerakkysten, og en av de lengste biologiske tidsseriene i Telemark. I tillegg ble det gjennomført reirtellinger to ganger på åtte lokaliteter og tellinger av hekkende terner i to soner i indre og ytre skjærgård. Reir - og ternetelling har pågått siden 1988. I tillegg telles overvintrende sjøfugl langs kysten i januar-februar. Denne tellingen har pågått siden 2009. Dataene inngår i det nasjonale overvåkingsprogrammet for hekkende sjøfugl. Det er medlemmer i Norsk Ornitologisk Forening avdeling Telemark som gjennomfører tellingene og utarbeider årsrapport på oppdrag for Fylkesmannen i Telemark. Det er medlemmer i Norsk Ornitologisk Forening avdeling Telemark som gjennomfører tellingene på oppdrag for Fylkesmannen i Telemark og NINA. Denne artikkelen oppsummerer tellingene av hekkende sjøfugl.

Metoden består i å telle opp antall voksne fugler og dermed antall hekkende par sjøfugl i reservatene. Tellingene er basert på en fastlagt metodikk og en fastlagt telleinstruks. Årets tellinger ble gjennomført som planlagt med 2-3 tellinger i hvert av de 27 reservatene. 1. telling, som i noen tilfeller har blitt forsinket pga av vær etc., ble gjennomført i tilfredsstillende periode.

Bestandene av sjøfugl i Telemark viser i perioden 1974-2015 store endringer.

Totalt *kun* 1332 hekkende par sjøfugl ble registrert i reservatene i 2015 (1253 i 2014, 1482 i 2012, 2872 i 1980). De tre siste årene har alle vært de dårligste årene i den 41 år lange tidsserien. Oppgang for ærfugl gjør

at antallet i 2015 ikke blir det dårligste noensinne. Sjøfuglbestanden er nå under 50 % av hva den var i 1980. Det har vært en jevn nedgang i den totale hekkebestanden i hele perioden.

Knoppsvane, grågås, hvitkinngås, ærfugl, siland, stor-måker og teist har gått fram siden tellingene startet i 1974. Hettemåke, fiskemåke og makrellterne har gått kraftig tilbake. Tjeld har også gått tilbake. Toppskarv ble registrert som ny hekkefugl for Telemark i 2014. Arten hekket også i 2015 (nå med 3 reir).

Bestandene av hettemåke og fiskemåke er gått tilbake med 90 % på ca. 30 år. Det er en svært dramatisk nedgang på en så kort tidsperiode. Ny bunnrekord ble registrert for både fiskemåke med kun 71 par (som mest 1400 par i 1975) og makrellterne med 16 par (225 par i 1982). Totalt 33 reir med makrellterne ble registrert i indre og ytre sone (som mest 173 reir i 1992). Ingen par hettemåke hekket i 2015. Hettemåka har siden 1996 (105 par) vært så godt som borte fra reservatene. Gråmåka har gått tilbake i antall siden toppen på ca. 670 par i 1997 og 1998 og har de siste fire årene ligget rundt 320-360 par. Svartbaken ble registrert med 177 par i 2015, og er den eneste av måkeartene som fortsatt har en stigende trend. Sildemåke har økt i antall mer eller mindre jevnt siden 1974, men kun 182-183 par i 2013-2015 viser en markert nedgang de siste tre år. Det blir interessant å se om dette er en trend som vedvarer i 2016. Dette er sammenlignet med hele 300 par i 2010 som beste år. Stor-måkene i de store koloniene er de mest krevende artene å telle. Trolig er det noe variasjon i hvor presise telleresultatet er for stor-måkene, men trendene trer klart frem i materialet. Teist klarer seg heldigvis godt og 8-13 par er registrert de siste år. Arten har de siste årene også vært fast sør i fylket.

Bortsett fra nedgang hos ærfugl de siste årene går det tilsynelatende bra for andefuglene i skjærgården. Ærfugl ble registrert med 408 par i 2015, som er en oppgang på 80 par sammenlignet med 2014. Som mest er det registrert 661 par i 2004. Siland har en forholdsvis jevn bestandstrend, men svinger en del fra år til år basert på tilfeldigheter i tellingene. Tilsvarende gjelder gravand. Grågås har hatt en svært stor økning i reservatene. 42 par ble registrert i 2015, og det er liten nedgang i forhold til årene 2009-2012. Har punktering av egg i skjærgården hatt en effekt? Hvitkinngås er registrert med et par i reservatene de siste fem årene.

For vadefuglene går det dårligere. Steinvenderen er utryddet som hekkefugl i Telemarksskjærgården. Tjelden er også i tilbakegang i reservatene. Kun 36 par ble registrert i 2015. Dette er en ytterligere nedgang fra fjorårets bunnår med 41 par. De siste 13 år er det kun ett år med flere enn 50 hekkende par tjeld i reservatene. I perioden 1978-2001 har det vært 15 år med flere enn 60 hekkende par. Noen få par sandlo hekker i ytter-skjærgården Jomfruland-Stråholmen-Raudholmene. Bestanden virker stabil, men er sårbar da bestanden er liten. Ingen rødstilk ble registrert i reservatene i 2015. Bestanden av rødstilk i ytter-skjærgården har alltid vært fragmentarisk.